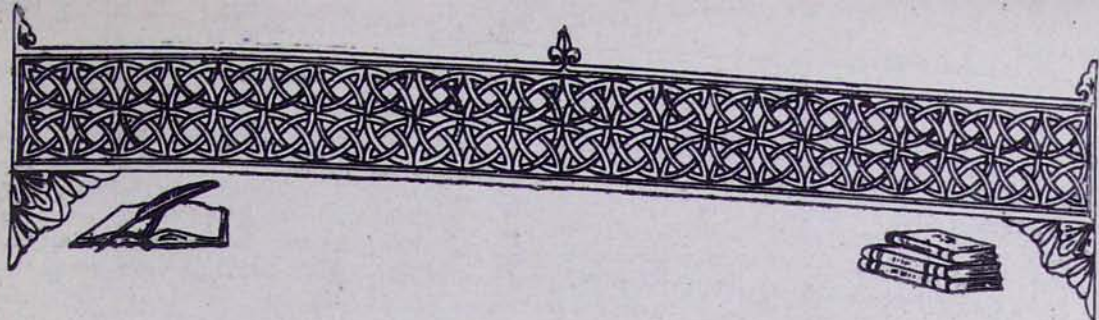

Ա Ր Շ Ա Կ Ա Լ Պ Ո Յ Ա Հ Յ Ա Ն

(Ծննդյան 80-ամյակի առթիվ)

Հունիսի 17-ին լրացավ սփյուռքահայ բազմահմուտ բանասեր, անվանի հայագետ և բազմավաստակ պատմաբան Արշակ Ալպոյաճյանի ծննդյան 80 և գիտական-մանկավարժական գործունեության 60-ամյակը:

Վեհափառ Հայրապետը, այս բարերաստիկ առիթով, իր սրբատառ կոնդակով, մեծանուն հորեկարին շնորհեց Ս. Գրիգոր Լուսավորչի առաջին կարգի ադամանդակուռ շքանշան, ի վարձատրություն հորեկարի «երկարամյա բեղուն, գրական արժեքավոր գործերու, որոնցմով հորեկարը հարստացուցած է մեր ազգային մշակույթի գանձարանը»:

Արշակ Ալպոյաճյանը մեր մշակույթի արդունաշատ և մեծավաստակ մշակներից մեկն է, որպես ներհուն բանասեր, հայրենասեր պատմաբան, անձնվեր մանկավարժ և հասարակական անխոնջ գործիչ:

Հարգելի հորեկարը ծնվել է 1879 թվականի հունիսի 17-ին Կոստանդնուպոլսի Սկյուտար թաղում, կեսարացի ծնողներից, և արդեն 60 տարի է, ինչ նա իր հմտությունը, գիտությունը, գրիչն ու հոանդը ի սպաս է դրել հայ բանասիրության, մատենագրության, պատմության ուսումնասիրության զօվարին, բայց շնորհակալ աշխատանքներին:

Հարգելի գիտնականի բեղուն գրչին են պատկանում արտասահմանում տպված ավելի քան 30 արժեքավոր, բովանդակալից և լուրջ ուսումնասիրություններ, ինչպիսիք են՝ «Արքունի Տյուսապ» (Վենետիկ, 1901), «Ընդհանակ օրացույց Ս. Փրկչյան հիվանդանոցի հայոց» (Կոստանդնուպոլիս, 1908—1910), «Բուդաբուս պատմություն» (Վառնա, 1910), «Գրիգոր Զոհրապ, իր կյանքը և իր գործերը» (Կոստանդնուպոլիս, 1919), Միլաս Զեռագ, իր կյանքը և իր գործերը» (Կահիրե, 1927), «Գրիգոր Կեսարացի պատ-

րիարք և իր ժամանակը» (Երուսաղեմ, 1936), «Պատմություն հայ Կեսարի», Ա և Բ հատոր (Կահիրե, 1937), «Թորգոմ պատրիարք Գուշակյան», (Կահիրե, 1940), «Պատմություն հայ գաղթականության» հռահատոր գործի Ա և Բ հատորները (Կահիրե, 1941—1955), «Հայ եկեղեցվո Սահմանադրության հարցը» (Կահիրե, 1945), «Առաքելություն ի Հաբեշտան ժե դարուն» (Կահիրե, 1946), «Պատմություն հայոց դըպ-

րոցի» եռահատոր գործի Ա հատորը, (Կահիրե, 1947), «Պատմություն Եգիպտոսի» (Կահիրե, 1952), «Պատմական Հայաստանի արտաքին և ներքին սահմանները» (Կահիրե, 1953), ինչպես նաև «Հայոց պատմություն»-ը և այլ արժեքավոր աշխատություններ: Ավելի քան 20 պատմական, ազգագրական, տեղագրական մեծածավալ աշխատություններ, պատմական հարուստ փաստերով հագեցած և մոտ կես դարի գիտական քրդական աշխատությունների արդյունք, մնացել են առանց տպագրության, հեղինակի նյութական սուղ պայմանների պատճառով:

Սփյուռքահայ կրթական և բարեգործական կազմակերպությունների և առանձին կրթասեր անձնավորությունների մեկենասությամբ, արդեն իսկ տպագրության են հանձնվել մեծածավալ հոբելյարի «Պատմություն հայ գաղթականության» աշխատության 9 հատորը, «Եգիպտոսահայոց պատմություն»-ը, «Մայրիկ հայոց պատմություն»-ը, «Կուտիկայի պատմություն»-ը:

Մեծանուն գիտնականի բոլոր աշխատությունները, նրա բազմակողմանի զարգացման, մանկավարժական երկարամյա և արդյունավոր գործունեության, գիտական տեսական և քրտնաշան ստեղծագործական աշխատանքի արդյունք են: Արդարև Արշակ Ալպոյաճյանը Սփյուռքում հարմարագույն մտավորական էր գլուխ բերելու համար նման պատմական, ազգագրական և տեղագրական կարևոր աշխատություններ: Հարգելի հոբելյարի աշխատությունները խղճամիտ ուսումնասիրություններ են, գրված հայ ժողովրդի դարավոր մշակույթի և կյանքի մասին: Նա հայրենասեր պատմիչ է և հաճախ վշտով է գրում հատկապես հայ գաղթականությունների պատմությունները:

Մեծավաստակ գիտնականի պատմական, տեղագրական և ազգագրական աշխատությունները գիտական լուրջ ավանդ են հայ մշակույթի պատմության ուսումնասիրության բնագավառում և արժեքավոր ավանդ հայագիտության մեջ:

Հարգելի հոբելյարը ունեցել է նաև հասարակական բեղուն գործունեություն Կոստանդնուպոլսում՝ որպես Պատրիարքարանի քարտուղար, պատվիրակ և Ազգային ժողովի

ատենապետ, ինչպես նաև Հունաստանում և Եգիպտոսում:

Հոբելյարը տարիներ շարունակ Սփյուռքում, գլուխը խոնարհած իր գիտական աշխատությունների վրա, սրտում ունեցել է մի սրբազան իղձ որպես հայրենասեր պատմաբանի, այն է՝ «չմեռած Հայաստանը անգամ մը տեսնել»,- ինչպես նա գրում է Վեհափառ Հայրապետին ուղղած իր 1958 թվականի մարտ 18 թվակիր նամակում: Այդ իղձը եղել է նրա տարիների երազը: 1958 թվականի հոկտեմբերին երազը իրականություն դարձավ, նա եկավ ուխտի Ս. Էջմիածին և Մայր Հայրենիք՝ Վեհափառ Հայրապետի հրավերով, և մխիթարված՝ ազգային հպարտության առողջ ու կենսահորդ զգացումներով, վերադարձավ իր աշխատանքի գլուխը, իրեն հատուկ հոգեկան կորուվով, առույգությամբ՝ շարունակելու իր գիտական աշխատանքները, իր պատմական, բանասիրական, ազգագրական ուսումնասիրությունները:

Մեր հարգելի հոբելյարը իր գիտակցական ողջ կյանքը նվիրել է հայ մշակույթի և հայոց պատմության ուսումնասիրության նվիրական գործին, և այսօր, իր կյանքի 80-ամյակի շնորհի, նա լիովին արժանի է հայրագիտական բարձր գնահատության՝ որպես Ս. Գրիգոր Լուսավորչի շքանշանակիր, և համազգային այն մեծարանքին, որ հայ ժողովրդի երախտագետ զավակները, հոբելյարի գրչի և աշխատանքի ընկերներն ու բարեկամները, թե՛ Սփյուռքում և թե՛ Մայր Հայրենիքում, ցույց են տալիս դեպի մեծավաստակ հոբելյարը, հայրենասեր պատմաբանը, բազմահմուտ բանասերը, անձնվեր մանկավարժը և հասարակական անխուշ գործիչը:

Հանուն Վեհափառ Հայրապետի՝ «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրությունը ջերմորեն շնորհավորում է մեծավաստակ պատմաբան, անվանի հայագետ Ա. Ալպոյաճյանի ծննդյան 80 և գիտական-մանկավարժական գործունեության 60-ամյակը և արտագին բարեմաղթում հոբելյարին քաջառողջություն, երկար կյանք և ստեղծագործական նորանոր հաջողություններ՝ ի փառս հայրենի սրբազան մշակույթի:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

